

dagen, det egentlige Folk, saa tror jeg, at de vistnok med den allerstørste Opmærksomhed følger disse Forhandlinger, selv om der i de bredeste Lag ikke har været Utilfredshed, som har givet sig Udtryk gennem Protestmøder eller ved Besværlinger i Pressen, fraregnet de enkelte Tilfælde, hvor maaske f. Eks. Soldater har klaget over Forholdene i Lejr, eller hvor de har ment, at deres Løn var for lille, eller har klaget over en eller anden brysk kommanderende. Bortset fra dette kan man sige, at Befolkningen har baaret Dyrtiden og Krigsvilkaarene, som de nu indirekte virker paa vore Forhold, med en Taalmodighed, der er efterfølgelsesværdig for alle danske Borgere. Jeg bryder mig ikke om at male med stærke Farver, men jeg vilde gerne give det arbejdende Folk den Ros, som det forekommer mig at have Krav paa. Egentlig kan man dele Folket udenfor Rigsdagen, dem, der altsaa lytter til vore Ord i al Almindelighed, i to Dele: der er de profithungrende og der er de dyrtidsbelastede. Om de første gælder det vistnok, hvad der allerede er sagt for mange Tiaar tilbage i et national-økonomisk Tidsskrift, citeret for Resten af Karl Marx i Bogen „Kapital“, der, hvor han siger: Med passende Profit bliver Kapitalen dristig, med 10 pCt. sikker, og man kan anvende den overalt, med 20 pCt. bliver den livlig, med 50 pCt. rent ud en Vovehals, for 100 pCt. træder den alle menneskelige Løve under Fødder, med 300 pCt. eksisterer der ikke den Forbrydelse, som den ikke vover, selv med Fare for Strikke; naar Tumulten og Striden bringer Profit, vil den opmuntre begge Dele. Hvis man vil anføre disse Ord, skrevet i Fredstid, paa Forholdene, som de nu ytrer sig i det krigsførende Europa og for Resten ogsaa udenfor dette, tror jeg, at man kan sige, at Kapitalen er blevet mere end dristig, og at den vover adskilligt mere, end endogsaa f. Eks. Hensynet til Fædrelandet tillader. Vi kunde herhjemme i den Henseende ogsaa fremdrage visse Eksempler. Hvad der nu er gjort overfor den arbejdende Befolkning, Ordet taget i vid Forstand, for at mindske Trykket af Dyrtiden, fremtræder jo som Forbudsbestemmelser, som Skattelove og Maksimalpriser. Men hvad betyder det andet, praktisk talt, end, at man søger at sikre Folket mere Plads i det Land, hvor det bor. Man kan kalde det mere Foderplads, om man vil, men til denne Foderplads knytter sig ikke desto mindre Kærlighed til et Land, dets Minder og Skønhed, dets Natur og Historie. Jeg

vil i denne Forbindelse sige, at naar vi med den nye Grundlov som Baggrund tænker paa, hvad der foreligger for os, naar Fredens Æra en Gang rinder op, saa tror jeg, at det store, altomfattende Spørgsmaal, det centrale i vor Lovgivning, vil blive: Jorden for Folket, Adgang til den Jord, der kun i højest uegentlig Forstand tilhører det danske Folk.

Jeg nævner dette i Forbindelse med en Sag, der har lidt Aktualitet, nemlig Kravet om, at det, som man dog i hvert Fald kan værge for Folket ved Hjælp af Love, som er let overkommelige, der maaske intet koster, men kun kræver Opmærksomhed fra Regeringens og Medlemmernes Side, udføres. Jeg er Medlem af en Forening, der hedder „Foreningen for Naturfredning“, og denne Forenings Opgave er paa en vis Maade ogsaa at sikre os Adgang til, hvad der er af Fædrelandet, gøre det tilgængeligt for danske Borgere. Men desværre synes det, som om Folkets Færdselsret, navnlig hvor der er Tale om Strand, er blevet i alt for høj Grad begrænset under Hensyn til det, man kalder Ejendomsretten. Ejendomsretten har tilladt sig visse Anmasselser i Tidens Løb og spærret Folket ude, saaledes at den frie Færdselsret ikke længere eksisterer i det Omfang, at man kan sige, at Folket har Lejlighed til i videste Forstand at glæde sig ved Naturskønheden. Jeg kunde bl. a. anføre Eksempler fra Nordsjælland, hvor nogle ganske faa Ejere, som de vil kalde sig, af Strandbredden uden videre har spærret Befolkningen ude fra Adgangen til Stranden, og hvor disse faa, der staar i en lidt ejendommelig Modsætning til adskillige andre, som har vist langt større Hensyn, er i Stand til at forhindre Færdselsrettens Gennemførelse, og hvor det derfor ikke nytter ved private Henvendelser at søge at formaa dem til at vise Imødekomen. Der er kun en eneste Mulighed, og det er, at Loven sikrer den frie Færdselsret. Der er altsaa her Tale om en Appel til det ærede Ministerium, i dette Tilfælde vel Justitsministeriet. Saa vidt jeg ved, har der ogsaa foreligget Udkast til et Lovforslag, der imidlertid ikke er naaet frem til Tinget, formodentlig fordi man paa Grund af de store Begivenheder har ladet saa meget ligge, der ellers havde Krav paa Opmærksomhed. Man tør vel imidlertid haabe, at det vil være muligt at fremsætte et saadant Lovforslag, da det ikke kræver synderlige Ofre, og da det allerede ved sin Fremkomst vilde have en vis moralsk Værdi.